

Voorstel voor de Raad

Datum raadsvergadering : 8 november 2023
Agendapuntnummer :
Besluitnummer :
Portefeuillehouder : Gerrie Hempen

Aan de gemeenteraad

Onderwerp:

Beleidskader Participatie Omgevingswet

Samenvatting:

Het beleidskader geeft richting aan hoe initiatiefnemers en de gemeente zelf, de personen, bedrijven of organisaties voor wie een initiatief, plan of activiteit gevolgen heeft, daarbij (laten) betrekken.

Fase van besluitvorming:

debat/vaststelling

Ontwerpbesluit:

1. Het Beleidskader Participatie Omgevingswet, gemeente De Wolden vast te stellen.
2. Het Beleidskader Participatie Omgevingswet twee jaar na ingang te gaan evalueren.

Inleiding en aanleiding:

Het beleidskader is een richtlijn, bestaande uit twee verschillende onderdelen, namelijk een beleid voor participatie door initiatiefnemers/vergunningaanvragers en een beleid voor participatie door de gemeente zelf bij het maken van een Omgevingsvisie, Omgevingsplan of Programma.

Voor dit beleidskader participatie hanteren we enkele uitgangspunten:

- het beleid moet gebruiksvriendelijk en uitnodigend zijn,
- de initiatiefnemer kan zelf een participatiemethode kiezen die bij hem/haar en het project past,
- én het moet gemakkelijk te toetsen zijn door de gemeente.

Participatie door initiatiefnemers

Gemeente De Wolden adviseert en stimuleert de initiatiefnemer om bij ieder initiatief na te denken over de ruimtelijke en maatschappelijke impact van het initiatief. En wat dat vraagt aan participatie.

Initiatiefnemers moeten zelf hun omgeving betrekken bij hun initiatief. De gemeente heeft een lijst gemaakt van initiatieven waarbij de participatie verplicht is. De gemeente controleert dan op basis van het beleidskader of de participatie voldoende is. Bij initiatieven die niet op die lijst staan is participatie niet verplicht. Maar het kan wel voordelen opleveren zoals een goede relatie met de burens en een soepel verlopende procedure.

Ondersteunend aan dit beleidskader gaan we digitale tools gebruiken: een participatiescan en een toolkit. Die helpen initiatiefnemers om voor hun initiatief de juiste participatie-aanpak te kiezen.

Participatie door de gemeente zelf

De gemeente moet zelf voor participatie zorgen bij het opstellen van de omgevingsdocumenten, zoals de Omgevingsvisie, het Omgevingsplan en het Programma. Daarvoor gelden wettelijk een *Kennisgevingsplicht* en een *Motiveringsplicht*. In het beleidskader is opgenomen om als gemeente minimaal op het niveau *Raadplegen* te participeren met betrokkenen. Dit niveau houdt in dat er minimaal gelegenheid dient te worden geboden aan betrokkenen om hun reactie (ideeën, wensen, meningen en voorkeuren) op een voorliggend initiatief naar voren te brengen.

Voor een volledig overzicht van de participatieniveaus wordt korthedshalve verwezen naar het bijgevoegde Beleidskader Participatie Omgevingswet.

Problemen of vraagstukken:

Om initiatiefnemers te helpen, bieden we digitale tools, een scan en toolkit, aan. Aan de hand van de scan kan de initiatiefnemer erachter komen wat de meest geschikte participatiemethode is. De initiatiefnemer kan in de toolkit kijken hoe die uitgevoerd kan of moet worden. We willen de participatie voor de initiatiefnemers op deze manier zo gemakkelijk mogelijk maken.

Echter op dit moment zijn de scan/toolkit nog niet gebruiksklaar. Zodra de digitale tools gebruiksklaar zijn, kunnen aanvragen worden behandeld in de lijn met het Beleidskader Participatie. Bedoeling was om er al met 1 of 2 focusgroepen mee te oefenen, maar het ontwikkelen en implementeren op de gemeentesite van de tools (scan en toolkit) bleek complexer dan in eerste instantie verwacht. Zo kan er pas mee worden geoefend als de tools gebruiksklaar zijn en dat zal na 1 januari 2024 worden.

Focusgroepen in 2024 vormen

In 2024 vormen we 1 of meer focusgroepen: inwoners en ondernemers die een kijkje in onze keuken mogen nemen om een mening te kunnen vormen over o.a. het proces van de complexe initiatieven, aan de hand van concrete initiatieven. Participatie en het gebruik van de participatiescan/toolkit is een belangrijk onderdeel van dat proces.

Al werkende weg de werkwijze verbeteren

De ervaring die we zo opdoen verwerken we in de toegezegde evaluatie. Daaruit kunnen aanpassingen in het beleid voortkomen. Want met de invoering van de Omgevingswet staan we voor een grote opgave die jaren zal kosten voordat de doelstellingen gerealiseerd zijn.

Onderdeel van de Omgevingswet is ook het ontwikkelen van een model voor monitoring en evaluatie. Het doel daarvan is om voortdurend de vinger aan de pols te houden en zo nodig aanpassingen te doen in visie, plan of beleid. Om zo in te kunnen spelen op de ontwikkelingen die zich in de samenleving voordoen. In 2024 ontwikkelen we een model voor monitoring en evaluatie.

Ontwerpbesluit: toelichting en argumentatie:

Het Beleidskader geeft invulling aan het onderdeel participatie in de Omgevingswet.

De Omgevingswet treedt 1 januari 2024 in werking.

Participatie is een belangrijk onderwerp in deze nieuwe wet. Participatie is het betrekken van personen, bedrijven of organisaties voor wie een initiatief, plan of activiteit gevolgen heeft. Of die (in)direct betrokken zijn bij een initiatief, plan of activiteit.

De Omgevingswet wil ruimte bieden voor ideeën van initiatiefnemers en voor lokale afwegingen. De wet zegt alleen dat participatie moet gebeuren, maar niet hoe dat moet. Dit geeft gemeenten ruimte om een aanpak te ontwikkelen die past in de lokale situatie.

Het beleidskader is een uitwerking van het ambitiedocument Omgevingswet en de notitie Sturing en Participatie.

In het **ambitiedocument** voor de implementatie van de Omgevingswet (vastgesteld door de gemeenteraad in 2017) staat als eerste ambitie benoemd:

“We willen onze inwoners, ondernemers, organisaties en ketenpartners vroegtijdig betrekken bij (beleids-) ontwikkelingen in de fysieke leefomgeving. We willen dat initiatiefnemers hun omgeving betrekken bij ruimtelijke initiatieven”.

In de **notitie Sturing en Participatie** (6 mei 2021) wordt ten aanzien van het op te stellen participatiebeleid met name als uitgangspunten meegegeven: vertrouwen voert de boventoon, het gesprek met de omgeving is een minimale inzet en zorg voor een zorgvuldig proces als er veel belangen in het geding zijn.

Het beleidskader geeft vorm aan de verplichte participatie bij de gevallen van buitenplanse omgevingsplanactiviteiten, volgens de lijst die door de raad is vastgesteld.

De gemeenteraad heeft 31 maart 2022 een lijst vastgesteld met gevallen van buitenplanse activiteiten, waarvoor participatie verplicht is gesteld.

Alternatief beleid:

Het alternatief is om geen beleidskader voor participatie vast te stellen. Daarmee stel je geen randvoorwaarden waaraan de (verplichte) participatie in het kader van de Omgevingswet moet voldoen. Dit is een mogelijkheid, want de wijze van participatie laat de wet open, is zogenaamd vormvrij.

Maar zowel voor de initiatiefnemers als voor de medewerkers van de gemeente die de initiatieven behandelen, maakt het aanwezig zijn van richtlijnen/kaders het proces om tot uitvoer van een initiatief te komen, werkbaar. Ook voorkomt een duidelijk beleidskader willekeur.

Financiële effecten:

Ondersteunend aan dit beleidskader zijn we bezig met het maken van digitale tools: een participatiescan en een toolkit. Die helpen initiatiefnemers om voor hun initiatief de juiste participatie-aanpak te maken. Het maken van de participatiescan en toolkit wordt binnen de bestaande capaciteit opgepakt.

Personele effecten:

Participatie betreft een onderdeel van de aanvragen voor initiatieven. Voor de gemeente is participatie onderdeel van de processen om tot visies, beleid of plannen te komen. In de huidige situatie vindt er ook al participatie plaats. Wat de participatie onder de Omgevingswet betekent voor personele effecten wordt bij de evaluatie meegenomen.

Juridische effecten:

Ten behoeve van de door uw raad vastgestelde “lijst verplichte participatie” is onderliggend beleidskader opgesteld. Het beleidskader is een handreiking hoe om te gaan met en in vulling te geven aan participatie.

Participatie- en communicatieparagraaf: (in te vullen aan de hand van de menukaart)

Communicatie

Het ontwerp Beleidskader Participatie Omgevingswet is gepubliceerd en voor een periode van 6 weken ter inzage gelegd. In deze periode kon eenieder een zienswijze indienen.

Naast de formele publicaties, zijn de organisaties van dorpsbelangen apart op de hoogte gebracht van het ontwerp Beleidskader en van de mogelijkheid om erop te reageren. Hiervan is geen gebruik gemaakt.

Het Beleidskader wordt na vaststelling op de site geplaatst. Daar komt ook een pagina met informatie over participatie, de handleiding, de participatiescan en toolkit.

Fatale termijnen:

Er is geen fatale termijn voor het beleidskader Participatie.

Aanpak en uitvoering:

In 2024 vormen we 1 of meer focusgroepen: inwoners en ondernemers die een kijkje in onze keuken mogen nemen om een mening te kunnen vormen over o.a. het proces van de complexe initiatieven. De verenigingen van dorpsbelangen en het ondernemersplatform worden uitgenodigd om deel te nemen aan de focusgroepen.

Onderdeel van de Omgevingswet is ook het ontwikkelen van een model voor monitoring en evaluatie. Het doel daarvan is om voortdurend de vinger aan de pols te houden en zo nodig aanpassingen te doen in visie, plan of beleid. Om zo in te kunnen spelen op de ontwikkelingen die zich in de samenleving voordoen. In 2024 ontwikkelen we een model voor monitoring en evaluatie.

Bijlagen:

Beleidskader Participatie Omgevingswet, gemeente De Wolden

Zuidwolde, 7 november 2023
Burgemeester en wethouders van De Wolden,

Roelof Pieter Koning
Gemeentesecretaris

Inge C.J. Nieuwenhuizen
Burgemeester